6603

7

AMBROSI CARRIÓN

EL MAL TRAGINER

TRAGEDIA : UN ACTE

IMPREMTA D'ART
Provença, 304. — BARCELONA
1916

Aquesta obra és propietat del séu autor, i ningú, sense el séu permís podrà reimprimir-la ni traduïr-la.

La *Sociedad de Autores Españoles* és l'única encarregada de cobrar els drets de representació.

S'ha fet el dipòsit que la llei senyala.

DRAMATIS PERSONÆ

La mainadera.

El marxant vell.

El marxant roig.

La jove.

L'ermitá.

El contrabandista.

Un pastor i dos homens.

Aquesta tragedia que constitueix la part II de la trilogía *La Sort*, que comença amb *Epitalami* i es tanca amb la *Nuvia verge*, va ser estrenada la vetlla del 15 d'Octubre de 1915 en la tercera Sessió d'Art celebrada en el teatre Auditorium. La representaren respectivament les actrius i actors Mercè Nicolau, Francesc Montfort, Ramón Tor, Mercè Ferrer, August Barbosa i Joan Rovira. Va pintar el decorat en Josep Rocarol.

Direcció de l'autor.

608856

Interior de la cuina d'un casalot perdut a la vora d'un camí de ferradura que passa el Pirineu. A la dreta la llar, al fons la porta que dona a fòra. Al recó de l'esquerra una escala que puja a les cambres de dalt; en aquesta mateixa banda, a primer terme, una taula amb un banc a cada costat. Es una nit d'hivern, nevada, en que'l vent xiula sordament part de fòra i fa cruixir la porta, alçant, en dança ferèstega, els borrallons de neu.

La escena sols està il·luminada per la claror d'un llumot d'oli i per la llar que va apagant-se. Prop d'aquesta, un breçol ont jeu una criatura de bolquers.

Ajegut en un recó i embolicat en una manta, com si dormís, el marxant roig; prop de la llar el marxant vell que va posant en la seva caixa collars, anells i altres galindaines, que treu d'un paquet que té al seu costat, sobre un escambell. L'ermità, que és cec, assegut prop de la taula, compta al seu damunt monedes de coure. Al obrir-se la cortina, un gran silenci; després, se senten en la porta uns cops somorts com si truquessin. El marxant vell, se detura en la feina que feia i escolta; demprés, no sentint rès, torna a la tasca. Un silenci. La jove, amb un llum a la mà, apareix a l'escala i es detura, dient:

LA JOVE

Semblava que truquessin.

EL MARXANT VELL

El vent era...

Tambe m'ho havía cregut...

LA JOVE

El nen ?...

EL MARXANT VELL, *després de mirar-se'l*

Dorm !...

LA JOVE

Verge,
quina nit !...

L'ERMITÀ, *sense alçar el cap*

— Nit d'hivern !...

(Una pausa.)

EL MARXANT VELL, *a la jove*

Ja estàn les cambres
a punt ?

LA JOVE

Encara no.

(Va cap a dalt, mes se detura al tornar a sentir nous cops a la porta.)

LA JOVE

Sentiu ?

EL MARXANT VELL

I deixa.
Es el vent !...

LA JOVE

Oh ! Déu meu !...

Desapareix cap dalt. Un altre silenci. L'ermità, sense girar-se, diu:

L'ERMITÁ

Que té la noya ?...

EL MARXANT VELL

Com qu'ell és fòra !... I eixa nit l'espera...
I pels camins amb neu i tanta fosca...

L'ERMITÁ

Teniu raó !... Si en el camí es trobaba
amb el mal traginer...

De sobte una rialla irònica l'interromp. Es el marxant roig, que, agegut en el seu recó, escolta. L'ermità s'esvera. El vell tomba el cap.

L'ERMITÁ, *esglaiat*

Qui riu ?...

EL ROIG, *sense moure's*

I encara
creieu en eixes coses ?

EL MARXANT VELL

Calla !...

L'ERMITÁ

Diguem:
qui és que ara ha rigut ?...

EL MARXANT VELL

El roig !...

L'ERMITÁ, *com per ell*

El monstre
que dona mals !...

(alçant la veu)

I si. Jo hi crec en eixes
coses, que a tu et fan riure. I sé de moltes
gents, que a ses mans han mort. En nits de fosca,
quan la neu ha cobert plans i muntanyes,
quan bufa el vent dels ports i els nuvols corren
per devant de la lluna, per les víes
passa el mal traginer. Sobre la sella
d'un cavall negre colca; al seu redera
com un eixam de flames, s'hi revolta
l'ample mantell. Porta en les mans crispades
un coltell relluent... i els ulls li brillen
com dos fanals. Avença per la serra
sense remor. Mai son cavall renilla,
ni ell bada boca i de les petjades
del corcer el soroll la neu apaga.
Du les alforjes buides: sols les omple
amb lo que porten tots aquells qui troba;

car mata i roba a traginers i moços,
a marxants, a fadrins i criatures
qu'el troben a son pas. I quan ve l'auba,
ell se fon en la broma i sobre terra
sols trobareu un mort que regalima
per la gola esquinçada la sang roja
que clapeja la neu entorn estesa.

EL ROIG, *mig alçat*

Contes i faules !

L'ERMITÁ

No; coses que diuen
aquells que les han vist !...

EL ROIG, *amb mofa*

Potser tal volta,
vós ?...

L'ERMITÁ, *amb veu dura*

Soc cego !...

EL ROIG

Ah !... I com passant la serra
mai l'heu trobat ?...

L'ERMITÁ

Soc cego i a més... pobre !...

EL ROIG, *tornant-se a jeure*

Vaja, teniu raó... Eixos, no compten !...

EL VELL, *al Roig*

Sempre has de sê el mateix !... Tu que sols
el mal, te rius del mal ?... [dones

EL ROIG

No'l donc ! M'el conpren !...

EL VELL

Pitjô encara !...

EL ROIG

I tu, amb les teves joies
l'or groc de les tombagues i les pedres,
que brillen i amb les grosses arrecades
civelles i botons, el mal no'ls dones ?...

EL VELL

Tot quan jo venc és alegría. En noces,
festes, bateigs i prometatges, sempre
són un lligam de goig. Un raig puríssim
de sol qu'entra en les llars i les escalfa,
un dolç record demprés i una reliquia
sagrada, que a n'els fills de mans dels pares
passa. Sols venc el goig.

EL ROIG

I dons la enveja
i la rencunia a qui no pot firar-te...

EL VELL, *irat*

Deixem estar !...

EL ROIG

No trigaré pas gaire...
Va deixar-nos aquell que sempre reia...
Ensenyat el camí, ben poc me costa
seguir-lo !...

EL VELL

Mes qui sab, qui sab, on para!,..

EL ROIG

Com qu'era enamorat, serà entre'ls braços
d'una dòna ! Potser la moça aquella
de la casa serena que s'alçaba
prop de la mar...

EL VELL

Per tu va abandonar-nos !...

EL ROIG

No. Per la mainadera... Va besar-la...

Un silenci. La jove baixa de dalt, apaga el llum i el deixa sobre la taula. Després s'acosta al nen i el besa sense despertar-lo. Amb una esgarrifança de fret s'asseu al costat del marxant vell.

LA JOVE

Podeu anâ a dormir. Ja estan les cambres apariades.

EL VELL

I tu?...

LA JOVE

Jo, fins qu'ell torni.

L'ERMITÁ

Fas mal fet!

LA JOVE

I per què?

L'ERMITÁ

Potser tal volta
veient la nit que fa, fins fer-se dia
no's posarà en camí!

LA JOVE

No'n tingueu dupte;
m'estima massa per volguer que passi
ansia.

EL MARXANT VELL

Sí, més el temps !...

LA JOVE

Jamai i'espanta
L'hivern passat, amb neu, amb vent, amb pluja
atravesaba el port... i erem promesos
no més.

L'ERMITÁ, *amb malicia*

Es que llavores !...

LA JOVE

No, no. Encara
porta avui més dalit, car lluny se friça
pel fill nostre... I avans, només venía
per mi...

EL VELL

Oh, joventut !.,.

EL ROIG, *que s'ha alçat*

Ves, ves que un dia
no's quedi pel camí...

LA JOVE

Sempre el mal home...
Per que s'hi ha de quedar ?

EL ROIG

Pséh! Per les vies
n'hi han tants de trenca-colls!...

LA JOVE

— En la muntanya
no més hi han cingles i els coneix de sobres...

EL ROIG, *amb ironía grollera*

I hi han mals traginers!...

LA JOVE, *alçant-se amb un crit d'esglai*

No!

EL ROIG, *dirigint-se a l'escala*

Bah!... Pregunta-ho
a l'ermità...

L'ERMITÀ

Guarda-t de que't trobessis
amb ell per un camí!...

EL ROIG, *rient*

— Jo no soc cego.
També tinc un coltell que si no brilla
com el seu, quan se clava, no més mata!

El marxant vell s'alça i diu:

EL VELL

Jo m'en vaig a dormir... Per no sentir-te
donaría...

EL ROIG

Ja't vagarà...

EL VELL

Sí, el dia
que sigui mort !...

LA JOVE

Calleu ! D'aquestes coses
no s'en parla. I menys en nit tan crua...

El vell pren el llum que penja de la xameneia i l'encen en la llar; pesadament atravessa la cambra i desapareix per la escala. El Roig llavors se detura mirant-se'l i després com resolent-se de cop, deixa la manta i ve a posar-se al costat de la jove que seu a la vora del breçol. L'ermità s'adorm de cap a la taula.

LA JOVE,

al veure al Roig qu'és prop d'ella

I vós que feu ?

EL ROIG

No res.

LA JOVE

No us en anaveu també a dormir ?...

EL ROIG

Ja no tinc son.

S'asseu prop d'ella.

LA JOVE, *mirant-se l'ermità*

— Mireu-se'l com dorm !

EL ROIG

Fes-lo anar al llit

LA JOVE

No'n tinc per dar-li.

Una pausa; el vent brunz fortament al defòra.

EL ROIG,

amb veu sorda i contreta

Escolta, moça !

LA JOVE,

esverada del tò d'ell

Que voleu ?

EL ROIG

Escolta:
l'estimes molt al teu marit?

Ella se'l mira sense saber que dir.

L'estimes
molt?

LA JOVE

Vós que n'heu de fer?

EL ROIG

Respon-me. Cuita!

LA JOVE

Es clar que me l'estimo.

EL ROIG

Sí; mes diguem,
per res del món el deixaríes?

LA JOVE, *alçant-se esfareida*

I ara?
Per que'm dieu això?

EL ROIG

Seu. No t'esveris.
Es que t'he mirat molt i ets tan formosa
que'm fa estrany que ací al cor de la muntanya
puguis viure amb un hom que sols te parla
de remades del torb, o de la llenya...

Un hom que put a ovella i a reïna
un hom que no sab dir-te una paraula
i sols te sab mirar amb ulls encesos
i la boca badada. Que t'estima,
potser sí, mes ací et té tancada
en aquest casalot, de parets rònegues
esperant als vianants, que passen... Sempre
sola, amb els ulls tots plens de espessa boira;
sense saber del món, ni de la vida
com un pibet nascut en la carena...
Me fas llàstima, a fé...

LA JOVE, *cada volta més esverada*

Calleu. Podrieu
despertar al meu fill...

EL ROIG

Bah, bah, respon-me
a tot lo que t'he dit!

LA JOVE

Deixeu-me. Aneu-se'n
a dormir. Mitja nit ja és ben passada.

EL ROIG

Demprés que t'acompanyo... Ets agraida,
com hi ha món!...

LA JOVE

I que'm fa? No tinc paura
de la nit, ni del vent!

EL ROIG

Mentres tu vetlles,
esperant el teu hom, ell potsê es troba
ben a redós i a vila. Oh, en les viles
fa bó quedar-s'hi...

LA JOVE

No pas ell !...

EL ROIG

Que't penses
qu'és tallat d'una fusta diferenta ?...

LA JOVE

Deixeu-me. I que sabeu ? En vostra vida
mai l'amor ha florit ? Mai una dòna
amb els ulls lluminosos va ofrenar-vos
el repós de la llar ? No heu tingut l'ansia
de tindre un llit ben vostre i una casa
on una volta s'han tancat les portes
s'hi clou el món sencer i tot se oblida
car tot l'amor dins ses parets se tanca ?
I ja no us recordéu de dols ni engunies
ni us esveren els torbs ni les nevades,
car quan obriu els braços, en els llabis
teniu un bes de dona enamorada,
i en els ulls la claror encegadora
d'un somriure d'infant vostre, ben vostre.
ja que al darli la sang li heu dat la vida !

EL ROIG

I quantes coses dius !... Garles i garles,
i m'atabales. Mes no dons resposta
a lo qu'he preguntat.

LA JOVE, *amb efusió*

Doncs bé, l'estimo,
l'estimo amb tot el cor, amb tota l'ànima;
l'estimo, que la sang jo donaría
per ell, si aixís calgués ! Ell és ma vida,
tenint-lo aprop me sento forta, i trobo
sempre en son bés, la pau que tot ho esborra;
i en sos braços, que protectors s'estenen
sobre ma testa, hi veig dugues robustes
branques de roure, que de mal me lliuren.
L'estimo, sí. I encara més quan are
m'ha dat el fill, el fill ont és tancada
la vida d'ell, la meva vida tota;
car quan sobre el breçol, les nostres testes
s'inclinen, i l'infant esten els braços
i somriu, brolla d'ell una alenada
de vida i fortitut, que m'omple l'ànima
d'una sentor divina, car me torna
la vida de l'espós i ensems la meva
que han florit en l'infant per nostra joia.

EL ROIG, *alçant-se furiós*

Calla ! No parlis pas d'eixa manera.
Calla que't mataría !

LA JOVE, *esfaraida*

Verge !...

EL ROIG

Calla !...
Li tinc odi al amor, i quan me parlen
talment com tu ho has fet, sento desitjos
de matar, perque aixís la veu s'ofegui
en la gola joiosa.

LA JOVE,

deixant-se caure de genolls abraçada al breçol

— Senyor, guardem !...

EL ROIG,

dreçant-se, imponent, amb gran i dolorós accent

L'amor, l'amor !... També dins la meva ànima
jo l'he sentit alçar-se com foguera
immensa que cap vent o pluja apaga.
També jo l'he sentit com m'esberlaba
el pit, brollant com una font furienta
que tornant-se torrent, sobre les planes
queia en terrible allau, devastadora.
Sí, també l'he sentit; també els meus llabis
del desig de besar s'han tornat pàlits
i frets; també mes mans, han tingut l'ansia
d'anegar-se en la tofa suau i tebia
d'abundant cabellera deslligada.

També han cercat mos ulls visió divina
de la dòna somrienta al oferir-se,
i en ma boca també he sentit friçança
de dir gaies cançons... Tot fou debades...
tot, tot !... Qu'en mi les gents no més vegeren
al marxant de verins i males herbes,
al qui eusenya secrets que la son roben
i fan glebar la sang dintre les venes...
I aquiçat com un goç, mirat amb odi,
mai per amic els homes me volgueren,
les donzelles al veurem sols fugíen,
i aixís m'ha fet malvat, no pas mon ànima,
si no tot el llur odi al refusar-me !

L'ermità al crit que ha fet la jove, s'ha despertat, mes al sentir la veu terrible del marxant roig, resta immòvil sense gosar a dir paraula. Esfareit, recull de la taula la bossa i se l'amaga a la faixa. Després a les palpentes avença sense fer remor fins a topar amb la paret de l'esquerra i apoiant-se en ella va caminant fins a ésser al fons, prop de l'escala, en quin recó se detura escoltant.

LA JOVE, *cada volta més esfareida*

Oh, deixeu-me ! deixeu-me !

EL ROIG

No. Vull dir-t'ho
tot; tot lo que reclós en el pit porto.

T'he vist feliça, hermosa i cobejable,
presa d'un hom a qui tinc un terrible
odi, sols per qu'ets d'ell, i jo t'estimo.

Ja en foll desig.

T'estimo, sí, t'estimo i vull endur-te-me'n
amb mi, darte el meu or i fer-te meva,
meva, creuant el món sobre la gropa
de mon cridant: El Roig, mireu-se'l,
té una dona a qui estima, té una dòna
que li ha besat els llabis sense fàstic!

LA JOVE

Oh, no! Jamai!...

EL ROIG, *intentant abraçar-la*

Amb mi!...

LA JOVE

Deixeu-me! Jofre,
espós!...

EL ROIG, *fòra de sí*

No, no'l nomenis, no'l nomenis!...

En aquest instant truquen a la porta fortament.

LA JOVE

Socors! Socors!...

EL ROIG

No, no obriràs...

L'abraça i la porta fins a primer terme. Tornen a trucar més fortament. L'ermità arrocegant-se per terra i seguint la paret, se dirigeix fins la porta.

O meva,

o morta ací tancada !...

En aquest instant l'ermità pot obrir la porta, que s'esbatana furienta empesa per el vent que fa entrar la neu en remolí furiós dintre la cambra. La Mainadera, tota estripada, amb els cabells al vent, entra d'un salt al mig de la cambra cridant com afollada. El marxant roig deixa anar a la jove i resta dret davant la taula; aquesta a terra sense saber lo que passa. Al poc del crit de la Mainadera, apareix per l'escala el marxant vell. L'ermità tanca la porta i se queda repenjat en ella.

LA MAINADERA, *amb un xiscle*

Ah !! Vent, deturet !

que ací dancen també !...

Tots resten estàtics, esverats, sense atrevirse a moure's. Després rient i amb veu acaricianta.

No, no ets tu sola...

Cantant.

La neu l'ha portada el vent
qu'és promés de la muntanya,
de nuvia li serà vel
i de morta la mortalla !

Amb veu trista i cieuant els braços sobre'l pit, com si tingués una criatura.

La mortalla !... El meu fill... M'el varen pendre i el soterraren !... No tenía mortalla !...

Cambiant en tò furiós.

M'el varen pendre... No era mort ! Dormía !...

Fent un gran crit.

Ah !!

Veient a tots als qui són al entorn.

Qui sou ?... No us conec !...

Allargant la mà.

Deu-me una almoina

Aixís, romàn immòvil. El marxant vell s'acosta a l'ermità.

EL VELL

Que ha passat ?

L'ERMITÁ, *tremolant*

Era el Roig !... Es un mal home; si no obro, hi ha sang.

EL VELL

Diguem !...

L'ERMITÁ

Silenci.
si ens sentía !...

LA MAINADERA

Que feu, tots quiets com roques?
No dançabeu quan he trucat ?... Torneu-hi,
apa, depresa. A mi em plau molt la dança...
Si voleu cantaré...

Passant-se la mà pel front com evocant records de coses passades.

Jo un temps sabía
moltes cançons; com que vaig ésser mare !...
No tenía bolquers, breçol, ni faixa,
ni pare el meu infant. Meu, meu sols era !...
Mes tenía mos braços i la vida
que li daba el meu pit, i la dolcesa
i tebior de ma falda... i jo per joia
la llum dels seus ullets i el seu somriure...
I li cantaba, li cantaba sempre
noves cançons, breçant-lo, aixís, breçant-lo...

Cau agenollada. El vell s'hi atança.

EL VELL

Jo't recordo. Tu ets la mainadera
de la casa tan blanca i lluminosa

bastida prop la mar !... Oh, pobre dòna !
Se t'ha mort el teu fill i van llençar-te ?

EL ROIG

La mainadera ?... La qui va robar-me
la daga !...

LA MAINADERA

No, el meu fill dorm, dorm per sempre
i no somnía...

EL VELL

Mes avans no deies...

LA MAINADERA, *alçant-se ferèstega*

I vós que n'heu de fer ?

LA JOVE, *que s'ha alcat*

Aquesta dòna ?...

Al alcar-se la Mainadera veu al marxant xant roig davant d'ella i crida.

LA MAINADERA

Jo't conec. Tu ets el mal. Llenceu-lo prompte,
feu-lo fugir d'ací. Ai de la casa
on arriba. La mort li va al redera
i fa presa !...

LA JOVE

Llenceu-lo, sí, llenceu-lo !...
Volía fer-me seva !

EL VELL

Tú !...

EL ROIG

Deixeu-me !

L'ERMITÁ

No, la jove no ment !...

LA MAINADERA

Llenceu-lo prompte,
o abrandeulo en el foc qu'en la llar crema,
mes no llenceu al vent les seves cendres
que tornaríen xorques a les terres
on caiguessin !...

EL ROIG

Calla !...

LA JOVE

Sols amb les dònes
ell es gosat !

LA MAINADERA

Porta la mort; té dagues
enverinades !... Llensa'l prompte, prompte !...

EL ROIG,

furiós, agafant a la jove

Sí, mes tu amb mi!

LA MAINADERA, *amb un bot*

Deturat! Que per sempre
maleit sies! Que la terra et fugi
de dessota dels peus! que l'aire't manqui!
que la llum en tenebra et sia tornada,
l'aiga en sang, i el menjar en fanc o femta!

EL VELL

Vesten, sí!...

LA MAINADERA,

apretant-se amb les mans el front i cridant

Hi veig, hi veig. La teva daga
va insinuar-me la idea. Vesten, vesten!...
Encara jo'l tindría al fill.

EL ROIG,

que ha anat fent-se arrera, fins arribar a la porta, diu a la jove

Mes oume!...

LA MAINADERA, *sempre cridant*

Vesten!...

EL ROIG

Em venjaré. Per la muntanya
tindré tots els camins !...

LA MAINADERA

Vesten !

EL ROIG

I et juro
que mes petjades hi seràn per sempre
marcades...

LA MAINADERA

Vesten !

EL ROIG, *desapareixent*

Amb la sang

LA MAINADERA,
tancant la porta d'un cop furient

Au, fòra !!
Boca-badats els cingles com t'esperen !...

L'ermità ha anat a parar al costat de la llar, la jove se deixa caure asseguda en un banc El marxant vell roman dret redera la taula. Llarga pausa. La mainadera resta immòvil amb els braços en creu davant de la porta tancada.

LA JOVE, *plorant*

Quina nit ! Quina nit !... Si no és per eixa
dòna ja era perduda! El monstre, el monstre!...

EL MARXANT VELL

Mai més faré camí. Va deparar-me
la sort un mal company. Avans tres erem:
el jove ens va deixar per eixa dòna

Senyalant la mainadera.

i ja no l'he vist més i l'altre no era
pas un hom, sinó un llop !,..

L'ERMITÁ

Aixís li surti
ara el mal traginer; en nit com eixa
ha de fer presa, ben segur... Es fosca
la nit... ai de qui creui la muntanya...

LA JOVE, *amb molta pot*

No per pietat. Al Jofre jo ans espero...

EL VELL

No haurà sortit de vila !...

L'ERMITÁ

Déu ho vulgui !...

LA JOVE, *alcant-se molt enguniosa*

Ja és més de mitja nit. Sí, sí que triga !...

EL VELL

No vindrà fins demà...

L'ERMITÁ

Que Déu ho vulgui !

LA JOVE, *passejant friçosa*

I com triga !... com triga !...

Anant al fons i obtint un porticó d'una finestra.

Res ! Nit negra
al demunt de la neu !...

L'ERMITÁ

Tinc una engunia !...

Un llarg silenci, la jove segueix mirant a fòra; l'ermità, com reçant, diu:

Any de neus, de tempestes i llopades...
hi ha sang en els camins, la neu és roja
fins que al demunt ni cau de nova. Furguen
els llops sentint la flaire, furguen, furguen...
desenterren un mort... Qui va matar-la ?
Ningú ?... El mal traginer !...

LA JOVE

I el camí sempre
blanc !... Ni un renill, ni un crit !...

EL MARXANT VELL

El foc s'apaga !...

La mainadera que fins ara ha restat immòvil fixa sos ulls en el breçol. Primer queda estàtica, després deixa caurer els braços i somriu. Avença qualques pases vers l'infant adormit; després se detura com dubtant d'acostar-s'hi, mes somrient sempre. El marxant vell se la mira.

LA JOVE, *sempre mirant a fòra*

Tinc un ansia !... Déu meu !...

EL MARXANT VELL,
mirant la mainadera

Aquesta dòna porta en ella quelcom d'inevitable !

LA MAINADERA, *en veu molt baixa*

Sembla que senti els cors que baten, baten com rellotges !...

EL MARXANT VELL, *a la jove*

No'm sents ? El foc s'apaga.

El foc va estingint-se lentament. La jove no respón. La mainadera va atançant-se amb pas vacilant al breçol. Quan arriba al seu costat s'agenolla i creuant les mans el contempla embadalida.

LA MAINADERA

Qu'és hermós ! Qu'és hermós !... Dorm i som-
dolçament, car somriu ! Un jo en tenía [nía
que va adormir-se i no va tindrer somnis
i per xò va morir...

LA JOVE, *mirant sempre*

Res, res !..,

LA MAINADERA

Els somnis
passen com una bolra flonja i freda.
Uns com nuvols daurats i lluminosos;
altres, pesants com bromes negres... altres
blancs i frets com mortalles... Jo en vaig tindrer
un de ferèsteg, plé de sang que encara
sento mullar-me el rostre.., Jo estrenyía
una daga en les mans i vaig clavar-la
a la gola del monstre i va esquitxar-me
els ulls i va ofegar-me al fill...

Alçant-se i cridant.

Oh ! dança
mainadera, qu'el vent volant te porta;
dança amb els arbres, corre, vola i creua
les serres i planures. Canta i dança
per lliurar-te dels somnis, riu i crida
per no sentir els plors, que are resonen...

Riu, riu... per que no sentin tes orelles
com cruixexen els hossos ! Riu, riu, canta !...

Llença una terrible riallada i cau a terra.

LA JOVE, *esfareïda*

Que diu aquesta dòna ?

EL MARXANT VELL

Es una folla !
Jo la conec !...

LA JOVE

No, no serà ?...

L'ERMITÁ

Que penses ?...

LA JOVE

La neu, la nit... perdut per la muntanya...

EL MARXANT VELL

I ara, que vols dir ?

LA JOVE

Sería horrible...
I aquell hom, aquell hom, la bestia fera !...

EL MARXANT VELL

Ves qu'el foc s'ha apagat... cal cercar llenya.

LA JOVE

Es a fòra, sortiu !...

EL VELL

Qui ?

LA JOVE

Jo no goso !

LA MAINADERA,

alçant-se i tornant a la obsesió del breçol

M'he despertat... Sentía una veu dolça
que'm cantaba el mateix que jo cantaba
al meu fill... Qu'és estrany !... Mai més havía
recordat la cançó...

duptant.

Sí, sí, aixís deia:
«La mar breçola... la mar...» No, no, detura't...
començaba altrement: «Dorm en ma falda...»

Plorant en veu baixa.

I ara ma falda és buida, buida, buida...
Un solc sense llevors...

L'ERMITÁ

Oh, quin fret sento !

EL VELL

Es qu'el foc s'ha apagat... i no hi ha llenya...

LA JOVE, *sempre impacienta*

viat clarejarà...

LA MAINADERA, *recordant, sense cantar*

«La mar breçola
barca». Sí, ja ho tinc; aixís comença.
om s'ajunten els mots! Després: «la barca
reçola a l'hom...» Mos braços res no breçan...

e sobte la jove sent la neu que cruix sota les petjades d'un cavall.

LA JOVE

n cavall! Es en Jofre!...

LA MAINADERA,

allargant els braços vers el breçol

Infant, somnies?...

es llavors se sent una veu d'home que canta.

EL CONTRABANDISTA, *cantant*

El mal traginer
aimaba a una dòna
que no'l va volguer...

L'ERMITÁ, *molt baix, esgarrifat*

mal traginer!...

LA MAINADERA,
prenent a l'infant del bresol i posant-se'l en braços

Sí, jo vull cantar-te.

La jove obre la porta. La veu cant

EL CONTRABANDISTA, *cantant*

Cercant son aimant.
de sang la muntanya
furiós va regant...

LA JOVE, *cridant*

Janot!... Janot!... Que no has vist pas a'n Jofr

EL CONTRABANDISTA

Qu'encara no és ací?

LA JOVE

No!

EL CONTRABANDISTA

Va deixar-

al sortir de la vila!

EL VELL, *que està escoltant*

Com!

EL CONTRABANDISTA

V

vindrer per la dressera... Molta pressa tenía d'arribar...

Amb un crit més fort.

Adeu !...

LA JOVE, *amb un clam d'ansia infinida*

Espera !...

EL CONTRABANDISTA

ɔ puc, que porto fato !...

La veu es perd al lluny.

LA JOVE, *cridant*

Escolta, escolta !...
ɔ'm sents? Oume Janot! que encara en Jofre
ha arribat !... Res !... No'm sent ! Nit im-
[placable !

Resta en el dintell.

LA MAINADERA,
estrenyent al infant sobre'l pit

«Dorm en el clot de ma falda
dorm infantó....
La mar breçola la barca
la barca breçola al hom,
l'oratge breça les branques,
les branques els seus fruits d'or...

L'ERMITÁ

i canta ?

EL VELL

Una folla, que va perdre el seu fill...

LA JOVE

Jofre, Jofre, perque trigues?

LA MAINADERA, *amb insistencia de folla*

Mos braços són com les branques
mos cants com l'oratge són...

Una ventada furienta fa fer arrera a la jove; la Mainadera s'alça d'un bot sense abandonar l'infant.

LA JOVE

Oh, Déu meu... I no encar...

LA MAINADERA, *amb un gran crit*

Tanqueu la porta!

EL VELL, *també esverat*

Sí, tanca; entra un mal vent...

LA MAINADERA

La mort és qui entra!

El vell tanca la porta.

LA JOVE

Oh, no !...

LA MAINADERA,

posant-se rígida i amb veu metàlica

La mort ! La mort ! Prou la coneixo !...

LA JOVE, *desesperada*

Dona-m el fill !

LA MAINADERA

No, deixem, vull cantar-li

LA JOVE, *volguent-li pendre*

Es meu !

LA MAINADERA

I tu que sabs ? La mort podría pèndretel !...

LA JOVE

No, jamai !

LA MAINADERA

Tu ets feble, ets feble, i jo no...

EL VELL, *intervenint*

Deixa anar !...

LA JOVE

Es meu!

Empenyent-la.

Au, boja

EL VELL, *sense poguer-li arrencar*

I no puc!

LA MAINADERA

Jo us el guardo!...

LA JOVE, *volguent-li pendre*

Deixa, deixa, el vull!...

LA MAINADERA

No, que la mort hi farà presa!...

EL VELL

Deixal al seu breçol...

Li pren furiosament i el posa en el breçol.

LA MAINADERA, *amb un crit espantós*

Lladre! M'el robes...

LA JOVE,

plorant, de cap sobre la taula

En Jofre! En Jofre!

LA MAINADERA,

crispada, èrtica, presa de follía profètica

Tu ho has volgut! Siga!

L'ERMITÁ, *caient de genolls*

Pietat, Senyor, pels qui la serra passen!...

LA MAINADERA

La Mort, la Mort! La serra és blanca, blanca;
amortallada dorm... Ara és debades
que s'alci el jorn; per besos que li dongui
no la despertarà... Es morta!... Es morta!...
Es mortalla la neu i són mortalla
el bolquers al breçol i són mortalla
els llençols en el llit flairós dels nuvis...
car els verms dins del tou de la carn viva
ja's remouen i els besos enpudeguen...

Més amplement.

S'atança! Es com regina de rondalla,
s'acosta fent cruixir els negres hossos
i riu amb el soroll d'espill que's trenca...
Ara dança al dintell. Li fan musíca
els goços udolant... Au, dança, dança...
Dança per que té fret i ja ha fet presa

Amb un gran crit.

La Mort! La Mort! Obriu per que s'escalfi.
No, que'l foc s'apagat... i ara voldría
beurers la sang d'un nin tebiona i dolça!...
No! no obriu. No! no! no!... A fora! A fora!!

Llençant un xiscle horrible cau agenollada amb els braços estesos sobre'l bresol. Una gran pausa. Part de fòra comença a clarejar lividament. La jove plora de cap a la taula, el vell està prop de la porta, l'ermità agenollat en un recó. Més silenci. De sobte a la porta sonen dos cops vigorosos. La jove s'alça d'un bot.

LA JOVE

Truquen !

Ningú gosa a moure's. Una altra pausa llarga. Per fi tornen a trucar.

Déu meu !...

EL VELL, *dirigint-se a la porta*

Qui hi ha ?...

Altre silenci; d'afòra no responen.

LA JOVE, *amb dubte terrible*

Ell ? No contesta ?...

EL VELL, *insistint*

Qui hi ha ?...

Tampoc responen; llavors ell, impacient, obre la porta. En el dintell, damunt de la neu pàlida i en el dia que neix, se retalla la figura d'un pastor, que embolicat en un tapaboques, aguanta un fanalot; darrera d'ell dos homes porten un mort mig embolicat en una manta.

LA JOVE,

llençant un crit esgarrifós i caient a terra

Oh, Jofre! Jofre! Espós, sense vida!

L'ERMITÁ, *tremolant en un recó*

Fou el mal traginer!

LA MAINADERA,

s'alça d'un bot i amb una certesa terrible crida

No!! El de la daga!...

Tots romanen immòvils, llavors

SE TANCA LA CORTINA

FE D'ERRADES

Plana	Ratlla	Diu	Ha de dir
29	8	de mon cridant:	de mon cavall cridant:
36	13	Amb la san	Amb la sang
38	19	Qui va matarla?	Qui va matarlo ?

EL MAL TRAGINER

OBRES DE L'AUTOR

Tribut al Mar, tragedia en un acte.
El fill de Crist, » » » » (2.ª edició).
Epitalami, » » » »
Bernardo del Carpio, drama cavalleresc en quatre actes.
Testa d'or, idil·li dramàtic.
Periandre, tragedia en tres actes.
Conferencia-resum del primer Cicle Històric del Teatre Català.
Otelo, traducció de la tragedia de Shakespeare.
Els esclops de la Sort, rondalla per a infants en un pròleg i dos actes.
Hero i Leandre, traducció en exàmetres del poema atribuit a Museu (publicat per l'Institut d'Estudis catalans).
El mal traginer, tragedia en un acte.

EN CURS DE PUBLICACIÓ

La Nuvia verge, tragedia en un acte.

DE PRÓXIMA SORTIDA

Clitemnestra, tragedia en tres actes.
Les Danaides, tragedia en un pròleg i tres parts.

EN PREPARACIÓ

Llibre de poesíes.
Misteri de Nostra Dona de les Roses.

Preu: UNA PESSETA